

dam artem mechanicam; nam tales impensæ vim habent alimentorum, et quasi castrensium peculii, sicut impensæ factæ propter militiam armatam; maxime cum studia filii cedant in honorem patris.—Nec obstat, quod filius per studia deinde multum acquirat; id enim non proficiscitur ex bonis paternis, sed ex industria filii.—V. Impensæ factæ in solemnitate nuptialium, cum ista cedat in honorem patris. Secus dicendum de pretiosis vestibus, curribus, equis, annulis, et hujusmodi; quæ cedunt in partem dotis, et donationis propter nuptias; et consequenter veniunt in collationem: Gail. et alii.—VI. Circa libros, qui dantur filio studentem, est dubium: communior sententia docet, eos non esse conferendos, quia vim habent peculii quasi castrensium, saltim dispositivè; præsertim si filii studentes evadant in dignitatem magisterialem, vel fiant advocati, Clerici aut Religiosi: Gloss. in *lib. 50. ff. famil. hercisc.*—VII. An donatio simplex, seu merè gratuita, quæ non sit ex causa onerosa, seu necessaria, conferenda sit, magnum est dubium. Et quidem donatio facta filio emancipato, vel facta à matre, aut avo materno, regulariter non est conferenda (*lib. pen. C. de collat. l. 35. §. 2. C. de inoff. testam.*), nisi donatum fuisset cum conditione, seu pacto conferendi; vel inæqualitas poneretur inter cohæredes, ut quia isti donationes suas conferre debent.—Nec obstat *l. 17. C. de collat.* Nam loquitur de donationibus ob causam, ubi sunt dotes et donationes propter nuptias; non verò de donatione simplici. Probabile etiam est, quòd donatio facta filio suo, seu in patria potestate constituto, non sit conferenda: ita communior sententia ex *l. 18. C. famil. hercisc.*, ubi filia post mortem patris id præcipuum habere dicitur, quòd pater nomine ejus comparavit, et per *l. pen. C. de collatione*, nec suus, nec emancipatus donationem simplicem conferre tenetur; nisi in duplici casu supra dicto, si pater cum tali conditione donavit, vel inæqualitas sequeretur inter liberos, eo quod ceteri accepta à patre conferre deberent; ergò extra hos casus donatio simplex non est conferenda. Ratio est, quia donatio suo facta, vim habet legati, cum non valeat, nisi post mortem patris; legatum autem non est conferendum. Tum quia liberi non debent esse deterioris conditionis, quàm extranei: sed hi donationem simplicem non conferunt; ergò nec liberi. Oppositum non improbabiler docet Zoes *tit. ff. de collat. à n. 25.*, ex *l. 13. C. de collat.*, quæ tamen lex explicari solet de fundo dato in peculium filii, vel propter nuptias. Imò aliqui textum legunt negativè: *non postulas.*—VIII. Modus, quo fit collatio, est varius: ut res ipsas conferendo, tantum remittendo, quantum quis à patre accepit; cautionem dando per fidejussores de tanto conferendo, quantum videbitur etc.

TITULUS XXVIII.

DE SEPULTURIS.

273. *Nota.* Sepulturam tripliciter posse accipi:—1.º Pro ritu sepeliendi mortuos (*Can. 105. dictum 1. q. 1.*)—2.º Pro jure inferendi cadaver in sepulchrum (*Clem 2. h. t.*)—3.º Pro loco ad sepelienda mortuorum corpora deputato (*c. 3. h. t.*) Et quamvis de jure civili, quilibet privata auctoritate, per sepulturam mortui, efficere potuerit locum religiosum (§. 9. *Inst. de rer. division. et tit. ff. et C. de religios.*); tamen de jure Canonico apud Christianos ille solùm locus efficitur religiosus, qui auctoritate Episcopi erigitur et benedicitur, ad sepelienda piè decedentium corpora, ut perpetuus usus Ecclesiæ docet. Aliter vocatur *cæmeterium*, seu *dormitorium* à dormitione fidelium, qui in universali resurrectione evigilabunt; soletque construi penes Ecclesiam, nisi necessitas, vel alia causa exigat, ut alibi deputetur

274. Q. I. *An quilibet eligere sibi possit sepulturam in quocumque loco religioso?*

R 1.º Affirmativè, nisi specialiter prohibeatur (*c. 1. h. t.*) Nam sepultura est pars ultimæ voluntatis; ergò cadit sub liberam electionem; etsi locus sit minus religiosus, ubi, v. g. tantum semel, aut bis per annum missa celebratur (*c. 2. §. fin. h. t. in 6.*)—Cui non obstat *c. 3. h. t.*, quia videtur loqui de loco minus religioso contrariè, seu non religioso.—Prohibentur autem sepulturam eligere infantes, impuberes et ratione carentes ob defectum iudicii, et Religiosi professi, nisi valdè remoti essent à monasterio. Prælati verò, cum in multis proprium velle habeant, absolute eligere possunt sepulturam, licet convenientius in suis Ecclesiis sepeliantur; maxime si regula id statuat.

2.º Filiusfam. pubes eligere potest sepulturam, cum quoad jura spiritualia non subsit patriæ potestati; at pater pro filio impubere nequit eligere sepulturam, nisi consuetudo terræ aliud habeat (*c. 4. h. t. in 6.*)

3.º Mandatarius ad eligendam sepulturam, si eam ante mortem mandantis non eligit, post mortem ejus eligere non potest; sed mandans sepeliendus erit in Ecclesia Parochiali: tamen volunt Lapis, Petra, Pirh. etc., ex regula generali, quia mandatum, re integra, morte mandantis expirat (*c. 20. de offic. deleg.*) Sed ego ex hoc fundamento non convincor; quia ob speciales rationes mandata extrajudicialia, etiam re integra, non expirant (*lib. 31. pr. ff. de procur. l. 9 §. 1. ff. de jur. dot. l. 17. §. 2. ff. de insti-*

a—Agitur de hac materia in Sexto, Clementinis, et Extravag. Com. *h. t.*—In Decreto 13. q. 2.—In Trij. S. 23. c. 13. et 19. de reform.—In Pandectis *l. 11. tit. 7. §.*—In Codice *l. 8. tit. 44.*—Nov. 59. et 60.

tor. etc.); atqui etiam mandatum, seu delegatio de funerando, et consequenter de sepultura eligenda morte mandantis non expirat, ut expressè docet Jctus. lib. 12. §. 4 de religios., cum tale mandatum ex natura sua respiciat tempus mortis; ergò etiam post mortem mandantis sepulturam ei eligere potest, non secus ac bona ejus distribuere (c. 3 de testam.) Et cum jure Canonico non inveniatur contrarium statutum, censeo hanc posteriorem sententiam juri esse conformiorem; dummodò simile mandatum, sicut ipsa electio sepulturæ, legitimè probetur saltè per duos testes, vel per testamentum aut codicillum, vel aliam scripturam legitimam. Unus autem testis, licet sit confessarius, regulariter plenè non probat; nisi alia adminicula concurrant.

4.º Qui voto aut juramento sepulturam e'egit, spontè et sine dolo, illud observare debet, cum non vergat in dispendium salutis æternæ (c. 28 de jurejur.); nisi status mutaretur: ut si talis factus sit Episcopus aut Religiosus; quia circumstantia ista prævisa non fuit. At si Clericus extraneus, vel Religiosus aliquem inducat, ut relicta Ecclesia Parochiali, voto aut juramento eligat sepulturam in eorum Ecclesia, votum et juramentum irritum est; inducens verò ad illud incurrit excommunicationem ipso facto, Papæ reservatam (c. 1. h. t. in 6, Clem. 3. in fin. de penis) Qua pœna non tenetur Parochus inducens suum Parochianum ad eligendam sepulturam in Ecclesia Parochiali, licet cogendo, illicitè agat.

275. Q. II. Ubi sepeliendus sit, qui nullam sepulturam elegit?

R. 1.º In sepulchro suorum majorum, more Patriarcharum (c. 1. h. t.), ex Genes. c. 23. 49. 50. Quòd si diversa sint sepulchra, filius sepeliatur in sepulchro avi et Patris, quibus est propinquior; non verò in sepulchro proavi et atavi. Si Pater solus sepultus est in alio loco, multi indistinctè docent cum Gloss. c. 3. h. t. in 6. v. ab antiquo, filium sepeliendum esse in sepulchro avi et aliorum majorum; quod verum jùdico, si pater fortuitò sepultus est in tali loco. At si pater expressè specialem sepulturam constituit pro se et suis descendentiis, censeo cum Abbatte et aliis, filium sepeliendum esse in sepulchro patris; quia et hoc antiquum dicitur, et magis congruit filio.—2.º Filii naturales et spurii plerùmque sequuntur matrem in sepultura; adoptivi patrem adoptivum. si eo vivente decedant: secus in sepulchro patris naturalis humandi sunt.—3.º Uxor ante vel post maritum mortua, sepelitur in ejus sepulchro; et si hoc maritus non elegit, sepelienda est in sepulchro suorum majorum. Maritus verò non est sepeliendus in sepulchro uxoris, sed suorum majorum; nam juxta c. 3. 13. q. 2. unaquæque mulier sequatur virum suum, sive in vita, sive in morte; et quidem ultimum, si plures habuit (c. 3. in fin. h. t. in 6.); sed non econtrà, cum vir et uxor æquiparentur solùm quoad jus maritalè, non verò quoad alia jura, ut domicilii, fori, sepulchri, in quibus uxor maritum, non maritus uxorem sequitur: quo sensu explicatur Can. 2. Ebron 13. q. 2.—4.º Clericus beneficiatus, si majorum sepultura careat, et aliam non elegit, sepeliendus est in loco beneficii, cum in eo domicilium contrahat (c. 29. de rescript.), et Sacramenta administret atque percipiat, licet alibi habitet, nisi aliud habeat consuetudo.

Circa infantium sepulturam notandum est statutum Cleri Romani, quod prævio examine Congregationis particularis à Clemente XI deputatæ, legitur in additionibus ejusdem statuti §. 7 et 8. ibi: «Infantes, qui nutricibus alendi extra propriam Parochiam dantur, retinent domicilium in Parochia parentum, atque ad illam pertinent, licet in aliena Parochia decedant. Patre verò orbatos, quousque apud ipsam matrem aluntur, licet in potestate tutorum, non matris existant, de Parochia matris, non tutorum esse declaramus. Si nutricibus alendi extra propriam Parochiam dentur à matre, domicilium in Parochia matris; si verò utroque parente caruerint, domicilium in Parochia tutorum, non verò nutricum, retinere declaramus. Quòd si nec tutores habeant, in Parochia, in qua decedunt, tumulentur.»

Educandæ decedentes in monasteriis monialium, non electa sepultura nec habentes majorum sepulchrum, sepeliendæ sunt in Parochia, intra quam monasterium situm est, non in Ecclesia monialium. In qua tamen sepeliri poterunt, si ibi eam sibi elegerint; et tunc Parocho ejusdem Parochiæ debetur tantùm quarta funeralis ex decreto Cong. Conc. in Feretrana 21. April 1742, ut in Thesaur. resol. tom. II. pag. 68. Idipsum dicendum est de secularibus mulieribus in iisdem monasteriis, vel famulatus, vel alia quacumque causa, legitima facultate commorantibus, ac inibi decedentibus; uti etiam disponitur in additionibus ad statutum Cleri Rom. c. 3. de jur. elig. sepult. ad §. 9. ut infr. n. 277."

276. Q. III. Quibus Ecclesiis de jure communi competat jus sepulturæ?

R. Omnibus et solis Ecclesiis Parochialibus; c. 1. 3. 10. h. t. c. 2. eod. in 6 Clem. 2. §. verum eod. Quæ jura fundant intentionem Parochi; ità ut alius prætendens jus sepulturæ, teneatur illud probare ex jure speciali. Unde in Ecclesia Parochiali sepeliendi sunt omnes Parochiani, qui majorum sepulchro carent, et aliud non elegerunt (ibid.) Hodie tamen consuetudo obtinuit, ut quis ibi sepeliatur, ubi mortuus est. Item quasi incolæ, ut studiosi, famuli, et hujusmodi, qui quasi domicilium fixerunt in loco, ibi pariter sepeliendi sunt, cum et sacramenta inibi perceperint.

277. Q. IV. Qui ex jure speciali habeant jus sepulturæ?

R. 1.º Illi solum, quibus id ex speciali privilegio Papa concessit, vel in sua diœcesi Episcopus cum debitis solemnitatibus ad alienationem requisitis. Tale privilegium in corpore juris clausum habent inclytus Ordo Prædicatorum, et Seraphici Ordines S. Francisci (Clem. 2. Dudum v. hujusmodi, et Extrav. 2. Super cathedram v. hujusmodi h. t. inter com.), omnesque alii Regulares in privilegiis communicantes: qua communione gaudet etiam Scholarum Piarum Religio ex Const. Gregorii XV. Ad uberes 1622. 15. Octobr. Clem. IX. Const. Ex injuncto §. nos prospero, ibi: ad fruitionem omnium et singulorum privilegiorum. Vi cujus privilegii Regulares sepelire possunt in suis Ecclesiis quoscumque fideles, qui spontè apud eos sepulturam elegerunt.

2.º In usu hujus privilegii observanda sunt specialia pacta et consuetudines, quæ inter Parochum et Regulares introducta sunt (c. 1. et fin. de

factis in 6.) Quibus seclis, Regulares in delatione cadaveris ad locum sepulturæ attendere debent dispositionem Leonis X in Conc. Later., quam renovavit S. Congreg. edito decreto 1604. 20 Januarii, his verbis:

«Declarat et statuit, quibusvis Regularibus quorumcumque Ordinum tam mendicantium, quam non mendicantium existant, nullo modo licere Parochias cum cruce processionaliter, aut alias, ad efferenda et levanda defunctorum funera intrare, vel illa levare et efferre; nisi vocato et expectato proprio defuncti Parocho, eoque ibidem præsentem, vel nisi requisitus dissentiat, aut venire expressè recuset etc.» Quod decretum praxi, et usu regionum nostrarum firmatum est.

2.º Nec hæredes, nec Regulares cogi possunt, ut cadaver defuncti prius ad Ecclesiam Parochialem deferatur, ut ex Constit. Sixti IV *Regimini* 31 Aug. 1474. vel ibidem missæ pro defuncto celebrentur: declaravit Rituum Cong. 13. Julii 1673. Multò minùs, si ex aliena Parochia corpus defuncti devehatur, seu deferatur sine solemnitate funebri ad Regulares in alio loco existentes, requiritur licentia Parochi loci, vel delatio cadaveris ad ipsius Ecclesiam. Nam jura plus non requirunt, nisi consensum proprii Parochi, qui in præsentem adest ad hoc, ut corpus parochiani levetur; non verò consensum Parochi loci, ubi Regulares existunt.

3.º In actu sepulturæ Parochus nullo modo se immiscebit, sed ipsi Regulares cum sua cruce intra suum territorium corpus defuncti ad sepulchrum comitabuntur, missas et psalmos cantabunt, ut communiter observatur, ex Constit. Clem. X *Nuper* 18. Jan. 1672. et Rota coram Ratto *de cis*. 84. n. 6. Id tamen Parocho permittitur, ut si velit, cum stola Ecclesiam Regularium intrare possit, et ibi sepulturæ interesse, cum hoc modo non exerceat ullum officium. Plura de his vide in Donato *par.* 3. *tr.* 3. *q.* 19. Bordon. *Peyr.*, *Barbos.* et aliis fusioribus.—Nota, quòd non ampliùs suffragatur Parocho pro ingressu cum cruce et stola in Ecclesiam Regularium Constitut. Bened. XIII *Preiosus* ann. 1725; hæc enim revocata fuit à Clem. XII. ut notavi lib. V. tit. 33. de privil. post n. 180, ad cuius revocationis tramitem omnia Urbis tribunalia hodie decidunt, ut videre est in celebri *Baren. Juris tumulandi* coram Aldrovando 12. Jan. 1733. et 29. Novemb. 1743. coram Vajo; ac in *Melepitana funerum* coram Mellino 23. Novemb. 1744; et novissimè ità etiam decisum fuit 4. Feb. 1757 à Cong. Episcop. et Regul. in *Pientina funerum* pro Minoribus Conventualibus, licèt eorundem conventus subesset jurisdictioni Ordinarii ob defectum præscripti numeri Religiosorum.

4.º Regulares in suis Ecclesiis sepelire possunt non tantùm suos professos, sed etiam novitios; qui in favorabilibus nomine Religiosorum veniunt. Item famulos domesticos et alios familiares: ità comm. ex repetitis privilegiis SS. Pontificum Clemen. IV, Pauli III. etc. Rodriq. *Donat.* et alii, dummodò famuli Religiosorum intra septa monasterii moriantur. Si Religiosus in loco propinquo decedat, etsi à Parocho Viaticum acceperit, corpus ejus, inconsulto Parocho, levare et ad monasterium deferri potest, nulla pensione data parocho, ut declaravit S. Congreg. 1645. die 22. Maji;

nam talis Religiosus fingitur mortuus in suo monasterio, ejusque sepultura spectat ad Prælatum, tanquam suum proprium Parochum.

5.º Moniales non participant privilegium *Clementin.* 2. *h. t.*; adeò ut in earum Ecclesiis sive interioribus, sive exterioribus, nec vir, nec femina sepulturam eligere possit; ne quidem puella, quæ educationis causa in monasterium data est. Ità hodie comm. ex pluribus declarationibus Sacr. Congregat. in *Feretrana* 21. Nov. 1603. in *Maceratensi* 1652. die 8. Nov. etc.

“Vide suprà n. 235.”

278. Q. V. *Quid juris in dubio de loco sepulturæ?*

R. 1.º Si lis inter contententes facilè decidi nequeat, defunctus sepeliendus est in Ecclesia parochiali, omni appellatione postposita. Nam ex una parte Ecclesia parochialis quoad jus sepulturæ habet suam intentionem fundatam in jure, et alteri id prætendenti incumbit opus probandi; ex altera verò parte sepultura hominis non recipit dilationem (*l. 38. ff. de religios.*)—2.º In casu, quo Ecclesia est in possessione juris sepeliendi, corpus in alia Ecclesia sepultum non est exhumandum, donec titulus proprietatis probetur; nam casus iste, ne vexetur corpus humanum, specialiter exceptus est à regula, quæ jubet, spoliatum ante omnia restitui, ut patet ex *c. 6. h. t.*, ubi exceptiones contra spoliatum admittuntur—3.º Corpus, sive à Parochis, sive à Regularibus sepultum in eorum Ecclesiis, quod certò in alia Ecclesia sepeliri debuit, exhumandum, et isti Ecclesiæ cum omnibus, quæ ratione funeris accepta erant, restituendum est (*c. 5. 6. 10. h. t.*); nisi forsàn alia compositio fieret, quæ utique ad evitandum scandalum, si quod timetur, rigori juris præferenda est.—4.º Ex hodierna consuetudine laici licèt sepeliuntur in Ecclesia, ut ea solùm de causa non sint exhumandi, et ad commune cœmeterium transferendi (*Can. 17. cum gravia* 13. *q.* 2.); licèt olim in Ecclesiis non sepelirentur, nisi Episcopi aut Abbates, aut digni presbyteri, vel fideles laici communiter pro sanctis habitis (*Can. 15. et 18. ibid.*)

279. Q. VI. *Quibus neganda sit sepultura sacra?*

R. 1.º Paganis, judæis, aliisque infidelibus; quorum corpora exhumari, Ecclesia polluta reconciliari, tigna et parietes radi, atque lavari debent (*Can. 28. d. 1. de consecr.*)—2.º Hæreticis non toleratis, et excommunicatis, saltèm si denunciati sint et vitandi, nisi in articulo mortis absoluti sint (*c. 3. et. fin. 24. q. 2. c. 13. §. credentes de hæretic.*), etsi hæresis primò post mortem innotuerit. Horum corpora exhumanda, cœmeterium et Ecclesia polluta reconcilianda (*c. 7. de consecr. Eccl.*)—3.º Notoriis et denunciatis interdictis; nisi ante mortem signa pœnitentiæ dederint (*c. 12. pr. h. t.*)—4.º Infantibus fidelium sine baptismo decedentibus; uti et catechumenis, licèt pro his Ecclesia oret, cum per baptismum non sint ingressi in Ecclesiam.—5.º Denique sacra sepultura carent omnes notorii et publici peccatores sine pœnitentiâ decedentes (*Can. 16. quibus* 3. *q.* 2.): cujusmodi sunt usurarii manifesti (*c. 3. de usur. c. 2. eod. in 6.*), detentores decimarum Ecclesiasticarum (*c. 19. de decim.*), raptores et incendiarii (*c. 2. 5. de raptor.*), in torneamentis, hastiludiis et duellis occisi (*c. 1. et. fin. de torneam. Trid. sess. 25. c. 19. de refor.*), spontè et de-

liberatè sibi mortem inferentes laqueo, præcipitio, veneno (c. 12. *placuit* 23. q. 5.), nisi delirium eos excusaret à peccato. Is verò, qui tempore incendii, quo mors certa imminet, ex loco alto ad salvandam vitam se præcipitat, non est privandus sepultura sacra, etsi contingat eum ex casu mori: nam spontè id non facit, sed ex gravissima necessitate inter duo mala, eligit quod minus est, et quod probabilius et certius iudicat ad vitam salvandam, quo casu necessitas facit licitum, quod in jure est illicitum. Demum Religiosi proprietarii (c. 2. 4. *de statu monach.*), et qui negligenter omiserunt confessionem annuam et communionem paschalem (c. 12. *de pœnitent. et remiss.*), et quotquot in peccato notorio et manifesto sine pœnitentia moriuntur.

2.º Ossa illius, qui non potuit, et sepultus est in loco sacro, exhumanda sunt, si ab aliis discerni possint; secus non, ne corporibus aliorum fidelium injuria fiat (c. 12. *h. t.*) Ecclesia tamen non polluitur, nisi in casibus supra dictis: si infidelis, hæreticus et vitandus excommunicatus sepeliatur. Si autem hæreticus sit toleratus, ut lutheranus in Germania, illicitè quidem sepelitur, Ecclesia tamen non polluitur. In locis, ubi catholicis permixti sunt hæretici tolerati, consuetudo locorum servanda est, quam dira necessitas coonestat.

3.º Corpora ultimo supplicio damnatorum, si hi contriti Ecclesiastica sacramenta perceperunt, rectè donantur sepultura sacra (c. 30. *quæsitum* 13. q. 2.); nam Ecclesia, quibus sua sacramenta concedit, eis non denegat sacram sepulturam; ergò.—Nec obstat *Can. 12. ibid.*; nam procedit de illis, qui impœnitentes ultimo supplicio affecti sunt.—An verò consuetudo illa, vi cujus cadavera mortuorum in patibulo, furcis et rotis insepulta manent, sit rationalis et tolerabilis, à multis dubitatur. Multi negant, ex *cit. Can. 30. et l. 1. et fin. ff. de cadaver. punitor.*; quia mors omnem pœnam solvit, adeoque pium et christianum esset, ut cadavera ista ad Ecclesiam vel cœmeterium deferrentur à cognatis, vel aliis quibuscumque, qui ea peterent; et missæ cum precibus pro talibus defunctis celebrarentur, ut in quibusdam locis observatur. Multi tamen consuetudinem istam dicunt rationabilem, ut, non quidem passim, sed in atrocissimis et gravissimis sceleribus cadavera damnatorum, etiam piè decedentium, insepulta ad terrorem et exemplum aliorum maneat, cum id multum cedat ad utilitatem publicam; Covar., Berez. Petra, etc.

4.º Qui scienter, spontè, absque vi et gravi metu, per se propriis manibus in loco sacro sepeliunt, vel mandato suo sepeliri faciunt excommunicatum non toleratum, nominatim interdictum, vel usurarium manifestum, præter culpam mortalem, incurrunt excommunicationem ipso facto; à qua absolvi non debent, donec ad arbitrium Diœcesani satisfecerint his, quibus tali facto injuria facta est (c. 2. *pr. de hæretic. in 6.*) Quæ pœna non debet extendi ad portantes, nisi cum effectu corpus tumulent in loco sacro; multò minùs ad crucem ferentes, vel psalmos canentes, aut comitantes; quia hi tantum remotè cooperantur tali sepulturæ.

280. Q. VII. *An sepultura emi vel concedi extero possit?*

R. 1.º Licet locus profanus deputandus in sepulturam vendi et emi

possit, ipsa tamen sepultura, seu locus sacer, citrà simoniam vendi et emi nequit (*Can. 12. et seqq. 13. q. 2.*) Nam sepultura est locus sacer et religiosus; et consequenter extra commercium humanum, ut vel ipsi Gentiles agnoverunt (l. 6. §. 2. *et seqq. ff. de divis. rer. et §. 7. Inst. de rer. divis.*)

Ex aliis autem justis titulis potest aliquid peti et accipi pro sepultura: v. g. pro conservatione cœmeterii aut capellæ, pro sustentatione ministrorum, pro loco digniore, et obligatione alium non admittendi in tale sepulchrum: et si ex pia consuetudine fideles solent aliquid offerre.—2.º Habens proprium sepulchrum, potest alios ad idem admittere: uti sunt sepulchra familiaria et hæreditaria; nam communicatio et concessio in his spiritualibus, modò absit simonia, nullibi vetatur.

281. Q. VIII. *Quid sit portio Canonica Episcopalis et Parochialis?*

R. 1.º Portio canonica Episcopalis est, quarta pars mortuorum, seu funeralium, hoc est, obventionum, honorum mobilium et immobilium, quæ inferioribus Ecclesiis et piis locis intra diœcesim sitis per ultimam voluntatem à defuncto pro anima sua relicta sunt (*Can. 25. et seqq. 12. q. 2. et c. 16. de off. ord.*) De consuetudine portio ista est varia pro varietate locorum (c. 15. *de testam.*), imò in multis locis in desuetudinem abiit.

Datur autem quarta ista ratione Superioritatis, oneris pastoralis et communicationis inter Episcopum et inferiores Ecclesias intercedentis (c. 15. *de testam.*)—Cessat autem portio ista in seqq. casibus:—I. Si testator reliquit Episcopo suam portionem cum conditione, ne quartam ex relictis detraheret.—II. Si quid relictum est ex speciali causa: v. g. ex donatione inter vivos, pro anniversariis, pro fabrica et ornamentis Ecclesiæ, pro pauperibus studiosis et virginibus dotandis etc.—III. Si quartæ præscriptum est præscriptione quadragenaria (c. 4. *de præscript.*)—IV. Si à tali quarta locus sacer per privilegium eximatur, sicut eximuntur omnia monasteria ex communiore sententia, et maximè monasteria exempta. Nam quarta ista pertinet ad legem diœcesanam, à qua monasteria, præsertim exempta, immunia sunt, ut dixi *tit. de off. ord. n. 236.*—Non obstat *Can. 25. et seqq. 12. q. 2. Can. 60. constitutum 16. q. 1. c. 15. de testam.*; nam hi et similes textus generales non includunt monasteria, præsertim exempta, quæ à talibus pensionibus liberantur, consuetudine jura antiqua ità interpretante.

2.º Portio canonica parochialis est quarta funeralium omnium ex illis rebus, quæ ratione corporis extra propriam parochiam tumulati obvenerunt illi Ecclesiæ, in qua corpus Parochiani sepultum est (c. 8. *h. t.*): puta ex intorticiis, candelis circa cadaver accendi solitis, ex pecuniis ratione funeris datis, et similibus: in quibus tamen maximè spectanda est consuetudo. Cessat autem portio ista, si quid ex speciali causa relictum sit, v. g. pro anniversario, pro fabrica Ecclesiæ etc.

3.º Omnia monasteria, etiam exempta à jurisdictione Episcopi, tenentur parochia præstare suam portionem parochialem; nisi specialiter privilegiata sint, et immunia à quarta funeralium: sicut omnia monasteria Mendicantium, et cum his in privilegiis communicantium ex privilegio Julii II, Leonis III, Pauli III, Nicolai V, etc. Donatus, et alii passim ex